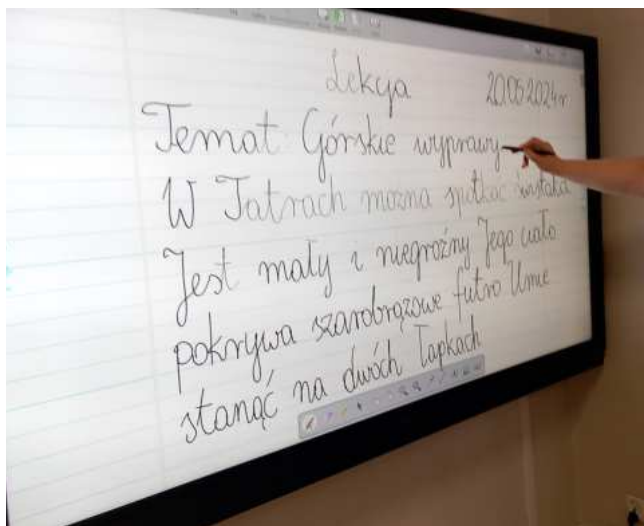

Iwona Reclaf

Kształtowanie kompetencji cyfrowych u uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym

Kompetencje cyfrowe obejmują krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych i wykorzystywanie ich do uczenia się, pracy i udziału w życiu społecznym. We współczesnym świecie bardzo ważne jest rozumienie, w jaki sposób technologie cyfrowe mogą pomagać w codziennym funkcjonowaniu. Istotna jest świadomość cyfrowych możliwości, a także idących za nimi ewentualnych skutków i zagrożeń. Coraz więcej usług i czynności przenosi się do świata wirtualnego, w związku z tym kompetencje cyfrowe to bardzo potrzebne umiejętności dla każdego z nas, a ich brak może skutkować wykluczeniem z otaczającego świata.

Wraz z postępem technologii zmienia się zakres kompetencji cyfrowych – teraz to nie tylko obsługa komputera i programów, ale przede wszystkim umiejętne korzystanie z danych i informacji, tworzenie cyfrowych treści, programowanie, umiejętności związane z porozumiewaniem się oraz świadomość cyberzagrożeń. Są to zagadnienia bardzo istotne dla wszystkich żyjących we współczesnym świecie, a więc także dla osób zmagających się z niepełnosprawnościami utrudniającymi podstawowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Bardzo ważne jest więc rozwijanie podstawowych umiejętności korzystania z informacji i danych niezbędnych do wyszukiwania, przeglądania w sieci wiadomości dotyczących np. towarów, usług, a więc kształtowanie umiejętności korzystania z wyszukiwarek internetowych. Ważnym zagadnieniem w pracy z osobami z niepełnosprawnościami jest przede wszystkim uświadamianie i nauczenie umiejętności krytycznej oceny jakości i wiarygodności źródeł, skąd pochodzą dane informacje.

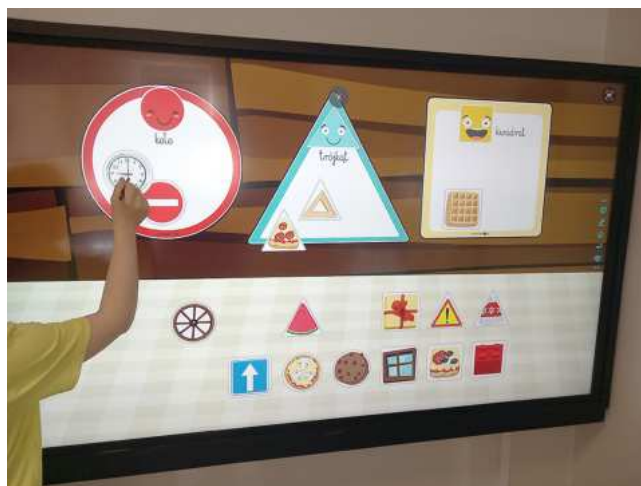
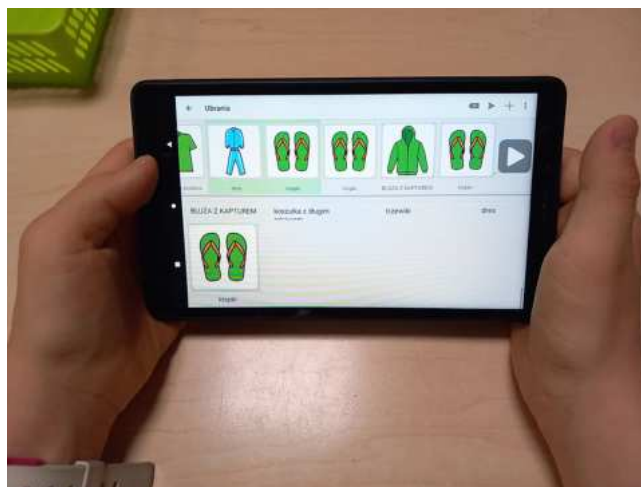
W życiu codziennym coraz częściej korzystamy z różnorodnych narzędzi i aplikacji multimedialnych, używamy mediów społecznościowych w celu zdobycia informacji, robimy zakupy, zamawiamy i otrzymujemy paczki, używamy bankowości elektronicznej, dlatego wyposażenie naszych uczniów w takie umiejętności jest niezwykle ważne. W Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Biskupa z Miry Świętego Mikołaja w Żukowie kształtowanie kompetencji cyfrowych odbywa się poprzez różnorodne działania

zarówno indywidualne, jak i grupowe. Uczniowie rozwijają wiedzę podczas zajęć pracując na komputerach, a także korzystając z tabletów, tablic interaktywnych, na których prezentowane są filmy edukacyjne, multibooki, a także gry edukacyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb, poziomu umiejętności i tempa pracy danego wychowanka. Technologie cyfrowe są coraz bardziej dostępne i zaawansowane, co umożliwia osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności na większą niezależność i integrację społeczną. Dla wychowanków mających trudności w werbalnym porozumiewaniu się z innymi są stosowane oprogramowania do komunikacji, aplikacje takie jak na przykład „CoughDrop”, „Let me talk”, które umożliwiają wyrażanie swoich myśli i potrzeb za pomocą TIK. Wykorzystujemy również inne narzędzia i aplikacje, np.: strony internetowe do tworzenia i korzystania z ćwiczeń interaktywnych: wordwall.net, LearningApps.org, printoteka.pl, superkid.pl, Genial.ly, QuiverVision, jigsawplanet.com, padlet, Quizizz. Pomocne w pracy nauczyciela do tworzenia prezentacji i wszelkiego rodzaju projektów graficznych są Canva i Prezi, a podczas korzystania z tablic interaktywnych oprogramowanie takie jak Openboard, a ponadto sztuczna inteligencja: np. Chat GBT, Copilot.

Niezwykle ważnym aspektem poruszonym podczas zajęć jest również bezpieczeństwo w sieci. Uczniowie poznają zasady bezpiecznego korzystania z internetu, a także dowiadują się o zagrożeniach, jakie niesie ze sobą wirtualny świat. Co roku w lutym w całej Europie obchodzony jest Dzień Bezpiecznego Internetu. My również organizując szkolne wydarzenia, włączamy się w realizację idei DBI. W roku szkolnym 2023/2024 został przeprowadzony happening na ten temat. Uczniowie poznawali najważniejsze zasady bezpiecznego korzystania z internetu, a także korzyści i zagrożenia płynące z technologii cyfrowej. Każda klasa mogła przedstawić swoją wizję wybranej zasady dotyczącej bezpieczeństwa w sieci, tworząc plakat informacyjny, a następnie przybliżając jego treść innym uczniom. Były to bardzo ciekawe i emocjonujące prezentacje, podczas których wychowankowie stawali się ekspertami w omawianym zagadnieniu.

Zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym w szkołach podstawowych, do zadań placówki należy zapewnienie warunków do realizacji celów edukacji, m.in. korzystanie z technologii informacyjnej i komunikacyjnej, a więc doskonalenie obsługi komputera, korzystanie z programów, urządzeń, narzędzi, tworzenia pism urzędowych, korzystanie z przeglądarek, skrzynki pocztowej, a także czuwanie nad minimalizowaniem negatywnych skutków ich używania. Aby mądrze,

skutecznie i ciekawie wdrażać ww. zapisy w praktykę szkolną i aby nadążać za dynamicznie zmieniającą się i rozwijającą cyfrową rzeczywistością, nauczyciele pracujący w naszej placówce systematycznie podnoszą kwalifikacje z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej samodoskonaląc się, a także korzystając z licznych szkoleń. Przekłada się to na efektywniejszą pracę z wychowankami. Pedagodzy z SOSW w Żukowie mają pełną świadomość, że umiejętność wykorzystywania technologii cyfrowych daje osobom z niepełnosprawnościami większą samodzielność, dostęp do edukacji oraz pozwala na rozwijanie zdolności i zainteresowań w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb.

Iwona Reclaf

Oligofrenopedagog, logopeda, wychowawca i nauczyciel klas dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Biskupa z Miry Św. Mikołaja w Żukowie.